

ພວັດທະນະທຳ

“ກຸ່ມຄູກິຈະໄຊຄູ່ມືຄຳສາມພຣາມ”

นวัตกรรม “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน”

1 ที่มาของนวัตกรรม :
 ภายใต้วิกฤตสิ่งแวดล้อมที่คนในสังคมต่างก็เผชิญหน้า มาตลอดหลายปีที่ผ่านมา โรงแรมสวนสามพรานและคนในชุมชนอำเภอสามพรานที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน ในปี 2552 เมื่อสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้มีโอกาสเข้าร่วมเวทีสานเสวนาร่วมกับแกนนำชุมชน ซึ่งได้ข้อสรุปตรงกันว่าควรใช้การรวมกลุ่มเพื่อเสริมพลังในการแก้ปัญหาเชิงราบ ในการพัฒนาไปสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมและการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสามพรานได้อย่างยั่งยืน

2 การกำหนดเงื่อนไข :
 แกนนำชุมชนได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อการแก้ปัญหา ภายใต้คำแนะนำของทีมที่ปรึกษา ซึ่งในที่สุดได้เห็นชอบที่จะรวมตัวกันเป็น “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน” กำหนดปณิธานร่วม “ภาคีทุกคนต้องเข้าใจและเข้าถึงเกษตรอินทรีย์ โดยมีส่วนสามพรานเป็นเสาหลัก ในการให้ความรู้และปัญญาไปสู่ความกินดีอยู่ดีมีสุขถ้วนหน้า” ในการขับเคลื่อนการพัฒนา กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ให้เป็นกลไกในการบรรลุปณิธานร่วมกัน

4 การดำเนินการนวัตกรรม :
 เป็นไปในรูปแบบของโครงการวิจัย “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน” ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจาก สกว. โดยใช้กลไกของตลาดสุขใจ ศูนย์เรียนรู้เพื่อปลูกจิตสำนึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์แก่ภาคีที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ 3 ระยะ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2552-2556

3 การออกแบบนวัตกรรม :
 เพื่อนำจุดแข็งของโรงแรมสวนสามพรานในฐานะแกนนำที่มีความสามารถในด้านการจัดการธุรกิจโรงแรม มีพื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรม ดังนั้นจึงมีข้อสรุปว่าจะจัดตั้ง “ตลาดสุขใจ” เพื่อใช้เป็นกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ในการปลูกจิตสำนึกและฝึกทักษะการผลิตและการตลาดเกษตรอินทรีย์ ทั้งแก่เกษตรกร คนในชุมชน และผู้บริโภคสู่การกินดีอยู่ดีถ้วนหน้า

5 การประเมินผลนวัตกรรม :

- ตลาดสุขใจ เป็นแบรนด์ของตลาดชุมชนที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง มีสื่อมวลชน และหน่วยงานรัฐภาคธุรกิจ และชุมชน เข้าไปศึกษาดูงาน ปัจจุบันมียอดจำหน่ายวันละกว่าแสนบาทรายได้รวมนับจากเปิดตลาดมีมูลค่ากว่า 23 ล้านบาท มีผู้ประกอบการเข้าไปมีส่วนร่วมกว่า 50 ราย
- ศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มฯ มีกิจกรรมให้บริการ เรียนรู้สู่สังคมเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันได้ให้การอบรมเกษตรกรอินทรีย์แก่เกษตรกรกว่า 500 ราย
- แปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ของโรงแรมสวนสามพรานได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ (IFORM)
- โรงแรมสวนสามพรานได้รับรางวัล AREA Award จาก Enterprise Asia ในฐานะสุดยอดธุรกิจเพื่อสังคมเอเชีย

6 การนำไปใช้ประโยชน์ :

- ปัจจุบัน มี ส.ส. ให้ทุนอุดหนุน เพื่ออบรมเกษตรกรอินทรีย์
- มีแผนขยายงานของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพรานเป็น HUP เกษตรอินทรีย์ในภูมิภาค
- จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้มีชีวิต เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณชน

กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน : นวัตกรรมที่ขับเคลื่อนธุรกิจ

❖ เงื่อนไขของนวัตกรรม :

ในปี พ.ศ. 2551 ชุมชนอำเภอสามพรานที่ต้องการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพ การเกษตรและชีวิตความเป็นอยู่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภาวะแล้งขาดน้ำดื่ม อันเนื่องมาจากการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรและการปล่อยน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมลงแม่น้ำท่า คลอง จนเกิดผลกระทบต่ออาชีพและการดำรงชีวิต แทนหน้าโดยผู้บริหารโรงแรม ส่วนสามพราน ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของการหาแนวทางแก้ไขร่วมกันของคนในชุมชน จึงได้เชิญนักวิจัยจากสถาบันวิชาการด้านสาธารณสุขให้ข้อเสนอแนะ

ภายหลังจากการใช้เวทีระดมความคิดเห็นหลายครั้ง ในที่สุดก็ได้ข้อสรุป ร่วมกันที่จะรวมตัวกันในรูปของ “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน” โดยมีภาคี ได้แก่ กลุ่มเกษตร อินทรี ต.สามพราน กลุ่มแม่บ้าน ต.สามพราน กลุ่มเกษตรยั่งยืน กลุ่มปลูกข้าว-เกษตรยั่งยืน กลุ่มโอบอภิวัดไร่จึง และโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดนครปฐม โดยมีโรงแรมส่วนสาม พรานเป็นแกนนำ และได้กำหนดปณิธานร่วมของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน “ภาคีทุกคน ต้องเข้าใจและเข้าถึงเกษตรอินทรีย์ โดยมีส่วนสามพรานเป็นเสาหลัก ในการให้ความรู้และปัญญา ไปสู่ความกินดีอยู่ดีมีสุขถ้วนหน้า”

❖ วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม :

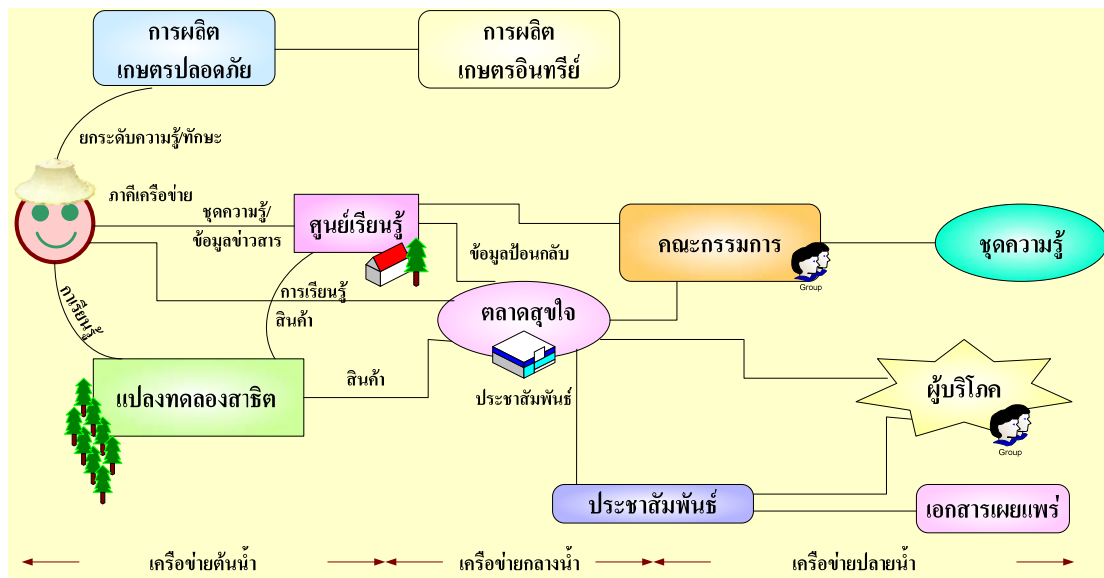
ข้อสรุปจากเวทีระดมความคิดเห็น ภายใต้อิทธิพลที่ปรึกษาจากสถาบันวิชาการด้าน สาธารณสุข ได้เห็นตรงกันที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาผลกระทบในการประกอบอาชีพและการดำเนิน ชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะแวดล้อมและมลภาวะ โดยมุ่งไปที่การพัฒนากำแพงของภาคีในการ สร้างสรรค์ตัวแบบธุรกิจชุมชนรูปแบบใหม่ที่ดำเนินการบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกันที่จะ เป็นกลไกในการสร้างสังคมฐานความรู้และเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ขับเคลื่อนการ สร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจแก่ภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม

❖ วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม :

การวิเคราะห์สถานการณ์ที่ค้างถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมได้ชี้ให้เห็นปัญหา การประกอบอาชีพของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่เป็นอยู่ ได้แก่ การขาดองค์ความรู้เรื่องการ ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และเพื่อการบรรลุปณิธานร่วมกัน จึงได้เห็นชอบ ที่จะจัดตั้งและดำเนินการ “ตลาดสุขใจ” และศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ เพื่อใช้เป็นกลไกการ เรียนรู้เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรกรอินทรีย์แก่เกษตรกร และการพัฒนา ตัวแบบธุรกิจชุมชนในนามของ “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน” เพื่อใช้เป็นกลไกในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ปณิธานร่วม โดยใช้กลไกของตลาดสุขใจและศูนย์เรียนรู้ที่จะเชื่อมระหว่าง

ผู้ผลิต - ผู้บริโภค เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ด้วยการดำเนินกิจกรรมสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (รูปที่ 8)

1. การพัฒนาเครือข่ายในระดับต้นน้ำ โดยใช้ศูนย์เรียนรู้และแปลงเกษตรนำร่องในการยกระดับความรู้ และทักษะในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของภาคีเครือข่าย
2. การพัฒนาเครือข่ายกลางน้ำ เกิดสังคมเรียนรู้ผ่านกลไกการตลาดคู่การยกระดับการผลิตเกษตรปลอดภัย คู่การผลิตเกษตรอินทรีย์ จะเป็นเรื่องของการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่า ภายใต้ปณิธานที่กำหนด
3. การพัฒนาเครือข่ายระดับปลายน้ำ มุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการตลาดคู่ใจ เพื่อให้มีภาพลักษณ์ที่จูงใจผู้บริโภค ในขณะที่เดียวกันก็เป็นกลไกในการรณรงค์ให้ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และคนในสังคมหันมาสนใจเกษตรอินทรีย์ เพื่อการสร้างสุขภาวะและสิ่งแวดล้อมที่ดี คู่การกินดีอยู่ดีถ้วนหน้า

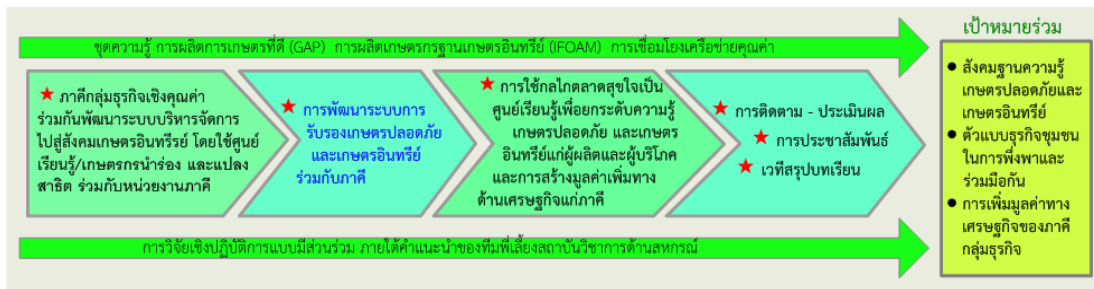
รูปที่ 8 การอบคิดการวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพหุาน ปีที่ 3

❖ การดำเนินการโครงการนวัตกรรม : เป็นไปภายใต้แผนการดำเนินการวิจัยโครงการ “โครงการกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพหุาน” ภายใต้ชุดโครงการ “การพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วยการดำเนินการที่สำคัญ 4 ประการ เพื่อการบรรลุปณิธานร่วม ดังนี้ (รูปที่ 9)

- การพัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพหุาน ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคีโดยมีโรงแรมสวนสามพหุานเป็นแกนนำ เพื่อพัฒนาไปสู่สังคมเกษตร

อินทรี โดยให้ศูนย์เรียนรู้ เกษตรกรนำร่อง และการจัดทำแปลงสาธิต โดยมีหน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญ เป็นที่ปรึกษา

- การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ร่วมกับภาคี เพื่อยกระดับเกษตรกรในการผลิตสินค้าที่ได้รับการรับรองจากเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
- การใช้กลไกตลาดสู่ใจ เป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อยกระดับความรู้ด้านเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรและผู้บริโภค และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแก่ภาคีที่เข้ามามีส่วนร่วม
- การติดตามประเมินผล และสรุปบทเรียน เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับสำหรับการยกระดับการพัฒนาระบบธุรกิจของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราหม์

รูปที่ ๑ การดำเนินโครงการนวัตกรรม “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราหม์”

4.1) ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการนวัตกรรม

ผลการดำเนินงานด้านสังคม :

- การสร้างสังคมฐานความรู้ด้านเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ โดยแบรนด์ “ตลาดสู่ใจ” เป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแรงบันดาลใจให้แก่คนในสังคมสนใจในเรื่องเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ โดยปัจจุบัน (ปี 2555) มีภาคีกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราหม์ เข้ามาช่วยจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย จำนวน 50 ราย ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ โดยมีเงื่อนไขในการเข้าร่วมเรียนรู้เรื่องเกษตรปลอดภัย - เกษตรอินทรีย์ อย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน ผู้บริโภคที่เข้ามาอุดหนุนสินค้าในตลาดสู่ใจเฉลี่ยวันละ 500 ราย และมีผู้บริโภคที่เข้ามาอุดหนุนสินค้าประจำมีมากขึ้น เนื่องจากมั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายและเห็นความสำคัญของการบริโภคสินค้าอาหารปลอดภัย
- การให้บริการอบรมด้านการผลิตทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice :GAP) แก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานภาคี จำนวน 500 ราย

- โครงการส่วนต่อเติมพาราณ (ตลาดสีเขียว) ได้รับรางวัล Asia Responsible Entrepreneurship Awards (AREA Awards) ด้าน SME CSR ประจำปี ค.ศ. 2012 จาก Enterprise Asia องค์การกลางของธุรกิจชั้นนำส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม

- ชุดความรู้ด้านการจัดการตลาดชุมชน

ผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ :

- มูลค่าการจำหน่ายของเกษตรกรเฉลี่ยต่อรายได้ เก่ากับ 4,000 บาทต่อวัน ยอดจำหน่ายในรอบปีใกล้เคียง 10 ล้านบาท มีผู้บริโภคเข้ามาอุดหนุนกว่า 6 หมื่นราย เฉลี่ยวันละ 500 ราย

❖ การขยายผลเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ :

- ปัจจุบันขยายผลจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิต (Living Learning Center) เพื่อถ่ายโอนความรู้ “วิถีชีวิตเกษตรกรอินทรีย์” เพื่อการเผยแพร่

- มีแผนการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาคี การขยายผล จัดตั้งและดำเนินงาน “ตลาดสีเขียว” ในชุมชนต่างๆ

- การขยายผลสังคมเรียนรู้เกษตรกรปลอดภัยและเกษตรกรอินทรีย์ ในจังหวัดนครปฐม ร่วมกับหน่วยงานรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนที่สนใจ

นวัตกรรม “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน”

1

ที่มาของนวัตกรรม :

ภายใต้วิกฤตสิ่งแวดล้อมที่คนในสังคมต่างก็เผชิญหน้า มาตลอดหลายปีที่ผ่านมา โรงแรมสวนสามพรานและคนในชุมชนอำเภอสามพรานที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน ในปี 2552 เมื่อสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้มีโอกาสเข้าร่วมเวทีสานเสวนาร่วมกับแกนนำชุมชน ซึ่งได้ข้อสรุปตรงกันว่าควรใช้การรวมกลุ่มเพื่อเสริมพลังในการแก้ปัญหาเชิงราบ ในการพัฒนาไปสู่สังคมเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมและการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสามพรานได้อย่างยั่งยืน

2

การกำหนดเงื่อนไข :

แกนนำชุมชนได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อการแก้ปัญหา ภายใต้คำแนะนำของทีมที่ปรึกษา ซึ่งในที่สุดได้เห็นชอบที่จะรวมตัวกันเป็น “กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน” กำหนดพันธกิจร่วม “ภาคีทุกคนต้องเข้าใจและเข้าถึงเกษตรอินทรีย์ โดยมีส่วนสามพรานเป็นเสาหลัก ในการให้ความรู้และปัญญาไปสู่ความกินดีอยู่ดีมีสุขถ้วนหน้า” ในการขับเคลื่อนการพัฒนา กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ให้เป็นกลไกในการบรรลุพันธกิจร่วมกัน

4

การดำเนินการนวัตกรรม :

เป็นไปในรูปแบบของโครงการวิจัย

“กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน” ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจาก สกว. โดยใช้กลไกของตลาดสุขใจ ศูนย์เรียนรู้เพื่อปลูกจิตสำนึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์แก่ภาคีที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ 3 ระยะ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2552-2556

3

การออกแบบนวัตกรรม :

เพื่อนำจุดแข็งของโรงแรมสวนสามพรานในฐานะแกนนำที่มีความสามารถในด้านการจัดการธุรกิจโรงแรม มีพื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรม ดังนั้นจึงมีข้อสรุปว่าจะจัดตั้ง “ตลาดสุขใจ” เพื่อให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ในการปลูกจิตสำนึกและฝึกทักษะการผลิตและการตลาดเกษตรอินทรีย์ ทั้งแก่เกษตรกร คนในชุมชน และผู้บริโภค สู่การกินดีอยู่ดีถ้วนหน้า

5

การประเมินผลนวัตกรรม :

- ตลาดสุขใจ เป็นแบรนด์ของตลาดชุมชนที่ได้รับ ความสนใจอย่างกว้างขวาง มีสื่อมวลชน และหน่วยงานรัฐ ภาครัฐกิจ และชุมชน เข้าไปศึกษาดูงาน ปัจจุบันมียอดจำหน่ายวันละกว่าแสนบาทรายได้รวมนับจากเปิดตลาด มีมูลค่ากว่า 23 ล้านบาท มีผู้ประกอบการเข้าไปมีส่วนร่วมกว่า 50 ราย
- ศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มฯ มีกิจกรรมให้บริการ เรียนรู้ สู่สังคมเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันได้ให้การอบรม เกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรกว่า 500 ราย
- แปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ของโรงแรมสวนสามพราน ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ (IFOAM)
- โรงแรมสวนสามพรานได้รับรางวัล AREA Award จาก Enterprise Asia ในฐานะสุดยอดธุรกิจเพื่อสังคมเอเชีย

6

การนำไปใช้ประโยชน์ :

- ปัจจุบัน มี ส.ส. ให้ทุนอุดหนุน เพื่ออบรมเกษตรกรอินทรีย์
- มีแผนขยายงานของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน เป็น HUP เกษตรอินทรีย์ในภูมิภาค
- จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้มีชีวิต เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณชน

